

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
ETNOLINGVISTIKA	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: prof. dr. B. Jasiūnaitė	VU Filologijos fakulteto Baltistikos katedra
Kitas (-i):	

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
BA	pasirenkamasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Kontaktinė (auditorinė) ir savarankiškas darbas.	3,5,7 semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Išklausytas BLK2 kursas	Gretutiniai reikalavimai (jei yra):

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	34	96

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Studijuojant šį dalyką ugdoma: Analitinis ir kritinis mąstymas: gebėjimas analizuoti, išvelgti sąsajas, vertinti informaciją (reiškinį, dalykus, žmonių poelgius ir kt.). Tarpkultūrinė kompetencija ir gebėjimas dirbti grupėje vadovaujantis bendražmogiškomis vertybėmis: gebėjimas dirbti daugiakultūroje aplinkoje, bendrauti ir bendradarbiauti siekiant bendrų tikslų. Lietuvių kalbos sistemos supratimas ir analizė įvairiais lygmenimis: fonetikos, leksikologijos, akcentologijos, morfologijos, sintaksės ir kt. Lietuvių tautosakos ir mitologijos kaip kultūros proceso supratimas ir analizė: gebėjimas analizuoti ir interpretuoti lietuvių tautosaką, mitologiją kaip etnokultūrinį reiškinį, suvokti jo sąsajas su kalbos reiškiniais.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Gebės analizuoti reiškinius, išvelgti sudėtinės dalis ir ryšius tarp jų.	Įtraukiamoji paskaita, straipsnių analizė, grupės diskusija, savarankiškas kūrybinių užduočių atlikimas.	Referato rengimas, darbas per seminarus, egzaminas.
Gebės konstruktyviai bendrauti ir bendradarbiauti su įvairių kultūrų atstovais, suprasdami ir atsižvelgdami į jų tradicijų bei bendravimo konvencijų specifiką.	Įtraukiamoji paskaita, grupės diskusija, savarankiškas užduočių atlikimas.	Darbas per seminarus.
Įgis žinių apie lietuvių kalbos sistemą.	Probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, konkrečių	Referato rengimas, darbas per seminarus, egzaminas.

	straipsnių analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, savarankiškas užduočių atlikimas.	
Gebės aprašyti, analizuoti, aiškinti lietuvių kalbos reiškinius etnolingvistiniu požiūriu, vartodami tinkamą terminiją ir taikydami tinkamus metodus.	Probleminis dėstymas, įtraukiamoji paskaita, konkrečių straipsnių analizė, informacijos sisteminimas, grupės diskusija, savarankiškas užduočių atlikimas.	Referato rengimas, darbas per seminarus, egzaminas.
Igis žinių apie lietuvių tautosaką ir mitologiją.	Įtraukiamoji paskaita, straipsnių analizė, grupės diskusija, informacijos sisteminimas, savarankiškas užduočių atlikimas.	Referato rengimas, darbas per seminarus, egzaminas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Įžanga. Ką tiria etnolingvistika. Kalbos pasaulėvaizdis, jo struktūra. Pagrindinės etnolingvistikos problemos.	2						2	2	Skaitiniai.
2. Etnolingvistikos kryptys. Iš kur kilusi etnolingvistika. Jos ištakos Europoje (Humbolto idėjos). Amerikiečių antropologinė lingvistika (Boasas, Sepyras, Vorfas ir kt.). Liublino ir Maskvos etnolingvistikos mokyklos (Tolstojus, Bartminskis ir kt.).	2		2				4	6	Skaitiniai, etnolingvistinio žodyno peržiūra. 1 seminaras: Etnolingvistikos mokyklos. LITERATŪRA: A.Gudavičius, Etnolingvistika, Šiauliai: 2000, ŠUL, 30-43. SDr I t., žodyno padalos pasirinktinai.
3. Sepyro – Vorfo hipotezė. Pasaulio kategorizacija kalboje. Kalbos ir kultūros reiškinių paralelizmas. Hipotezės atsiradimas, vėlesni bandymai ją įrodyti ar paneigti.	2						2	4	Skaitiniai. LITERATŪRA: A. Gudavičius, Etnolingvistika, Šiauliai: 2000, ŠUL, 23-29.
4. Kalbos ir kultūros santykis. Kalbos ir kultūros reiškinių izomorfiškumas, jo struktūralistinė samprata. Kalba ir tradicinė etninė kultūra (N. Tolstojaus darbai).	2		2				4	6	Skaitiniai, praktinės frazeologizmų nagrinėjimo užduotys. 2 seminaras: Kalba ir kultūra. LITERATŪRA: N. Tolstojus, Kalba ir kultūra, Kalba ir žmonės, 2009, Vilnius: VUL, 81-96.
5. Metaforizacijos reiškiniai etnolingvistiniu aspektu.	2		2				4	6	Skaitiniai, praktinės

Metaforos ir palyginimai, nusakantys atmosferos reiškinius įvairiose kalbose, jų interpretacija.									perkeltinės reikšmės posakių nagrinėjimo užduotys. 3 seminaras: Atmosferos reiškiniai frazeologijoje. LITERATŪRA: B. Jasiūnaitė, J. Konickaja, Atmosferos reiškiniai frazeologijoje: sniegas, Kalbotyra, 2003, t. 51(2), 45-58.
6. Mitologinė leksika etnolingvistiniu aspektu. Frazeologiniai junginiai su mitinių būtybių pavadinimais.			6				6	18	Skaitiniai, referatų rengimas, jų pristatymas, grupės diskusija. 4, 5, 6 seminaras: Referatų pristatymas ir aptarimas. LITERATŪRA: B. Jasiūnaitė, Šventieji ir nelabieji frazeologijoje ir liaudies kultūroje, Vilnius: 2010. Pastaba: Skyrių ir puslapius studentai pasirenka patys.
7. Nepaprasta žmogaus kilmė frazeologijoje. Frazeologiniai junginiai, atspindintys žmogaus kilmę, vartojami lietuvių tarmėse ir tautosakoje.	2						2	2	Skaitiniai. LITERATŪRA: B. Jasiūnaitė, Nepaprasta žmogaus kilmė frazeologijoje, Baltistica, 2002, t. 36(2), 277-295.
8. Keiksmazodis, jo funkcionavimas kalbinėje bendruomenėje. Keiksmų samprata. Pejoratyvai ir formuliniai keiksmi. Jų specifika lietuvių tarmėse.	2		2				4	6	Skaitiniai, konkrečių keiksmų ir eufemizmų analizė. 7 seminaras: Formuliniai keiksmi. LITERATŪRA: Kartotekos medžiaga rengiamam keiksmų žodynėliui.
9. Tabu ir eufemizmai, jų klasifikacija bei pobūdis. Lingvistiniai draudimai (tabu) ir eufemistinė substitucija. Eufemizmai pirmykštėse tautose ir mūsų laikais (Frezeris, Vidlakas ir kt.).	2						2	2	Skaitiniai, konkrečių eufemizmų analizė. LITERATŪRA: Kartotekos medžiaga rengiamam keiksmų žodynėliui.
10. Šiaurės žemaičių pejoratyvai. Neigiamieji žmogaus apibūdinimai endriejaviškių tarmėje.			2				2	6	Skaitiniai, konkrečių žemaitiškų pejoratyvų analizė. 8 seminaras: Šiaurės žemaičių pejoratyvai. LITERATŪRA: B. Jasiūnaitė.

									Endriejaviškių pejoratyvinė leksika, Kalbotyra, 1995, t. 44(1), 35-56.
11. Referato rengimas.								18	Literatūros studijavimas, referato rašymas.
12. Egzaminas							2	20	Literatūros peržvalga, kurso kartojimas.
Iš viso	16		16				34	96	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Darbas seminaruose.	20	Modulio pabaiga.	Vertinama: 1) dalyvavimas diskusijose, 2) tinkamas atsakinėjimas į klausimus, 3) mokslinių problemų formulavimas, 4) praktinių užduočių atlikimas. a) visi šie reikalavimai su pliusu – 10 balų, b) esama vieno minuso – 8-9 balai, c) esama dviejų minusų – 6-7 balai, d) esama trijų minusų – 4-5 balai.
Referatas.	40	Modulio vidurys.	Vertinama: 1) sugebėjimas savarankiškai studijuoti teorinę literatūrą, 2) suvokti ir savarankiškai komentuoti mokslo problematiką, 3) etnolingvistiniu aspektu interpretuoti konkrečius frazeologizmų pavyzdžius. a) visi reikalavimai su pliusu, referatas ne tik skaitomas, bet ir komentuojamas, reaguojama į klausytojų replikas – 10 balų, b) esama vieno minuso, referatas tik skaitomas – 8-9 balai, c) esama dviejų minusų, referatas nuobodžiai skaitomas, nereaguojama į grupės nuomonę – 6-7 balai, d) esama dviejų minusų, trečiasis reikalavimas tarp pliuso ir minuso, referatas pristatomas blankiai ir grupė tą aiškiai parodo – 4-5 balai.
Egzaminas.	40	Modulio pabaiga.	Egzaminą sudaro: 1. teorinis klausimas iš etnolingvistikos kurso, 2. praktinė užduotis (daugiausia konkrečių žodžių ar frazeologinių junginių etnolingvistinė analizė). Vertinant abiejų užduočių vertė vienoda. a) Abi užduotys atliktos išsamiai, trūkumėliai smulkūs, neesminiai – 10 balų, b) Viena užduotis atlikta išsamiai, antroje pasitaiko dalykinių trūkumų – 8-9 balai, c) Abiejose užduotyse esama esminių dalykinių trūkumų – 6-7 balai, d) Vienas klausimas neatsakytas, kitame pasitaiko esminių trūkumų – 4-5 balai. Bendras vertinimas: Sumuojami visi trys nurodyti vertinimai.

Autorius	Leidi mo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
A. Gudavičius	2000	Etnolingvistika		Šiauliai: ŠUL.
N. I. Tolstoj (red.)	1995	SDr – Slavjanskije drevnosti: etnolingvističeskij slovar'	I	Moskva: Meždunarodnyje otnošenija.

N. I. Tolstojus	2009	Kalba ir kultūra	Kalba ir žmonės, 81-96.	Vilnius: VUL.
B. Jasiūnaitė, J. Konickaja	2003	Atmosferos reiškiniai frazeologijoje: sniegas	Kalbotyra, t. 51(2), 45-60.	Vilnius: Mokslas.
B. Jasiūnaitė	2010	Šventieji ir nelabieji frazeologijoje ir liaudies kultūroje	skyriai pasirinktinai	Vilnius: VUL
B. Jasiūnaitė	2002	Nepaprasta žmogaus kilmė frazeologijoje	Baltistica, t. 36(2), 277-297.	Vilnius: VUL
B. Jasiūnaitė	1995	Endriejaviškių pejoratyvinė leksika	Kalbotyra, t. 44(1), 35-56	Vilnius: Mokslas
Papildoma literatūra				
A. Gudavičius	2007	Gretinamoji semantika	skyriai pasirinktinai	Šiauliai: ŠUL.
J. G. Frazer	1936	Taboo and the perils of the soul	skyriai pasirinktinai	London: Macmillan and Co.
B. Jasiūnaitė	2005	Eufemizmai tarmėse bei tautosakoje: problemos ir perspektyvos	Baltistica, VI priedas, 101-117.	Vilnius: VUL.
V. Masiulionytė	2007	Apie vieną pasaulio modelio fragmentą: orus valdančios būtybės lietuvių ir vokiečių frazeologijoje	Filologija 12, 66-83.	Šiauliai: ŠUL.
S. Pauparėlytė- Klovienė	2007	Lingvistinės kultūrologijos bruožai	skyriai pasirinktinai	Šiauliai: ŠUL.
B. Rowland	2003	Birds with Human Souls. A Guide to Bird Symbolism	skyriai pasirinktinai	University of Tennessee Press.

Atnaujinta: 2025-03-27